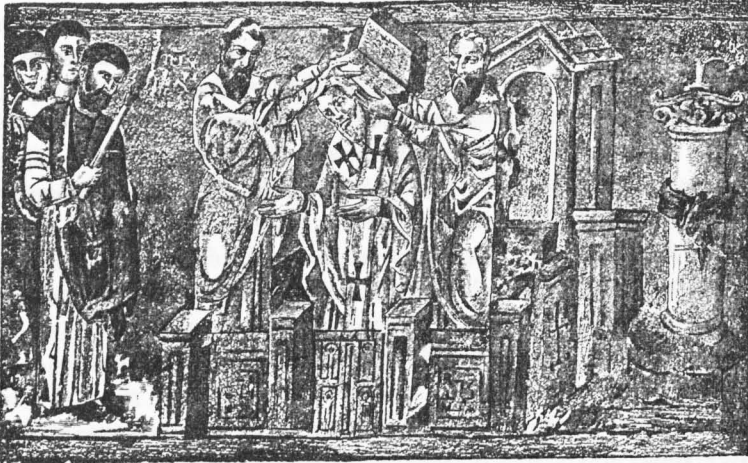

περιστοιχιζόντο καθ' ὅλον τὸν βίον. Μικρὸν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Θεοφίλου ἐνόσησεν ὁ Μανουὴλ βαρέως, οἱ δὲ ἐπισκεφθέντες αὐτὸν μοναχοὶ τοῦ Στουδίου τὸν ἐβεβαίωσαν ὅτι δὲν θέλει ἀναρρώσει εἰμὴ ἂν τάξη τῷ Θεῷ τὴν τῶν εἰκόνων ἀνόρθωσιν. Ὁ Μανουὴλ ἔταξε τὸ ζητούμενον, καὶ ἅμα ἀναλαβὼν ἐκ τῆς νόσου ἐνόμισε καθήκον του νὰ ἐκτελέσῃ τὴν δοθεῖσαν ὑπόσχεσιν. Ὁμοφροσύνη λοιπὸν ἐπεκράτησε μετὰ τῶν ἀνθρώπων οἵτινες εἶχον εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν τὴν τύχην τοῦ κράτους, περὶ τῆς ἀνάγκης τοῦ νὰ ἐπιχειρήσωσι τὴν τῶν εἰκόνων ἀναστήλωσιν. Ἄμα δὲ ἀποφασίσαντες τοῦτο ἀνέ-

Χειροτονία ἐπισκόπου

(Εἰκὼν ἐκ βυζαντιακοῦ χειρογράφου)

λαβοντὸ ἔργον καὶ ἐπερειδόμενοι μὲν ἐπὶ τε τῆς μεγάλης πλειονοψηφίας τοῦ ἔθνους καὶ ἐπὶ τοῦ ἰσχυροῦ μοναχικοῦ τάγματος, ὠφελούμενοι δὲ ἐκ τῶν διαιρέσεων ὅσαι ἐνεφώλευον παρὰ τοῖς ὁπαδοῖς τῆς μεταρρυθμίσεως, ἐξετέλεσαν τὸ βούλευμα μετὰ παραδόξου ταχύτητος καὶ εὐκολίας. Ἡ ταχύτης καὶ ἡ εὐκολία αὕτη παρα-

βαλλομένη πρὸς τὰς πολυειδεῖς δυσχερείας ὅσας συνήντησε πρὸ 60 ἐτῶν ἡ Εἰρήνη, προσεπιμαρτυροῦσιν ὅποσον ἐν τῷ μεταξύ τούτῳ εἶχεν ὠριμάσει τὸ πνεῦμα τῆς ἀνορθώσεως τῶν ἀρχαίων καθεστώτων. Ὁ στρατός, ὅστις τοσοῦτον ἀντέστη ἄλλοτε εἰς τὴν Εἰρήνην, ὑπῆρξεν ἤδη εὐπειθέστερος, τὸ μὲν διὰ τὴν ἀπεριόριστον ἐπιρροὴν ἣν εἶχεν ἐπ' αὐτοῦ ὁ μάγιστρος Μανουὴλ τὸ δὲ διότι παρεισέφεραν βεβαίως καὶ ἐν αὐτῷ δισταγμοὶ τινες ἀνάλογοι τῶν παραχθέντων παρὰ τοῖς ἄλλοις ὁπαδοῖς τῆς μεταρρυθμίσεως.

Ἡ ἀσθένεια καὶ ἡ ἀνάρρωσις τοῦ Μανουὴλ συνέβη ὀλίγον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Θεοφίλου, διότι πάντα τὰ πρὸς ἀναστήλωσιν τῶν εἰκόνων ἐνηργήθησαν καὶ αὕτη ἡ πρώτη εορτὴ τῆς Ὁρθοδοξίας ἐτελέσθη ἐντὸς ἐνὸς μηνὸς ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ βασιλέως. Ὁ Μανουὴλ, ἅμα ἀναλαβὼν, συνεννοηθεὶς μετὰ τοῦ Βάρδα καὶ τοῦ Θεοκτίστου, οἵτινες ἦσαν πρὸ καιροῦ πρόθυμοι νὰ συμπράξωσιν εἰς τὴν καθάρισιν τῆς μεταρρυθμίσεως, ἀπῆλθε πρὸς τὴν βασιλισσαν Θεοδώραν καὶ παρέστησεν αὐτῇ ὅτι ἡ κοινὴ εὐχὴ ὄλων τῶν εὐλαβῶν χριστιανῶν εἶναι ν' ἀποδοθῶσιν αὐτῆς τῇ Ἐκκλησίᾳ αἱ ἱεραὶ εἰκόνες. Πρὶν ἢ πράξῃ τὸ διάβημα τοῦτο ὁ Μανουὴλ εἶχε προσλάβει συνεργούς τοῦ πράγματος τὴν τε μητέρα τῆς Θεοδώρας καὶ τὰς ἀδελφὰς αὐτῆς. Ἐκ τούτου συνάγεται ὅτι ἡ Θεοδώρα, καίτοι προσωπικῶς εὐλαβουμένη τὰς εἰκόνας, ἐδίσταζε νὰ ἐπιχειρήσῃ τὴν ἀνόρθωσιν αὐτῶν, εἴτε διότι οἱ ὁπαδοὶ τῆς μεταρρυθμίσεως ἦσαν ἔτι ἰσχυροὶ καὶ πολυάριθμοι εἴτε διότι δὲν ἤθελε νὰ προσβάλλῃ τὴν μνήμην τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, πρὸς ὃν ἔσφριζε πάντοτε πολλὴν ἀγάπην. Καίτοι δὲ οἱ χρονογράφοι διαφοροτρόπως ἐκθέτουσι τὴν

